

Русько-Українська радикальна партія - перша українська політична партія на території України. Заснована з ініціативи Івана Франка, Михайла Павлика, В'ячеслава Будзиновського, Євгена Левицького, Северина Даниловича, Кирила Трильовського й інших на I з'їзді, що відбувався 4-5 жовтня 1890 року у Львові під головуванням І.Франка.

З'їзд схвалив програму партії, яку підготували Іван Франко, Северин Данилович, Михайло Павлик. РУРП була першою українською політичною партією європейського зразка — з суцільною програмою, масовою організацією і реєстрованим членством. В основу програми покладено етичний і науковий соціалізм на демократичній і кооперативній базі, людську гідність для всіх і всеукраїнську єдність (соборність всіх українських земель). **Проголошувалася головна мета: пробудження свідомості мас, перетворення їх на політичну силу, з вимогами якої мусила би рахуватися влада.** Радикальний рух прагнув до секуляризації українського громадського й культурного життя та поборював Українську греко-католицьку церкву й духовенство, яке тоді відіграло провідну роль в Галичині.

Кирило Трильовський в січовому одязі

У 1895 на IV з'їзді було прийнято Доповнення до Програми РУРП, в якому виголошувалося, що здійснення соціалістичних ідеалів можливе лише за умови якнайширшого самоуправління краю. На тому ж з'їзді РУРП склала під впливом Юліана Бачинського заяву про політичну самостійність українського народу.

1895 від неї обрано 3 послів до Галицького сейму, а 1897 — двох до віденського парламенту. На з'їзді 1897 висунула постанову про підготову селянського страйку. У зв'язку з виборами УРП влаштувала масові селянські віча за загальне виборче право.

РУРП організувала селян і робітників, закладала кооперативи (народні спілки), проголошувала гасло політичної боротьби власними силами народу, виховувала діячів із селян і робітників, організувала жіноцтво. Мала виразно опозиційну програму до уряду та тодішніх народоців й успішно поборювала «нову еру».

- ❖ РУРП стала фактично партією селян. Після УНДП вона була найсильнішою українською партією в Галичині; разом з УНДП утворила в українському політичному русі неофіційну двопартійну систему, в якій відіграла роль лівої опозиції щодо центристської УНДП.
- ❖ У віденському парламенті вона мала (1911) 5 послів; у Галицькому сеймі (1913) — 6.
- ❖ У 1900-х роках завдяки діячам УРП (зокрема К.Трильовському) створено пожежно-руханкову організацію «Січ», а у 1913 — парамілітарне товариство Українські січові стрільці (УСС).

❖ На першому по війні (1 квітня 1923) і на наступних з'їздах доповнено програму, за якою УРП визначала себе як організацію працюючих мас України, що стоїть на соціалістичних позиціях, які прагне здійснити в українській незалежній державі з республіканським устроєм і владою всіх працюючих, та домагається соціалізації всіх засобів продукції.

1925 з'їзд УРП ухвалив постанову проти співпраці з українськими «буржуазними партіями», засудив колоніальну політику більшовиків супроти України, проголосив гасло: «Вся земля селянам без викупу».

У 1934 партія мала 20 000 членів.

УРП заснувала свої організації — молоді «Каменярі» і Союз українських працюючих жінок — "Жіноча Громада"; під її впливом було видавництво і народний університет «Самоосвіта» (1930—1939); партійно-політичну літературу видавало видавництво «Громада» (1922—1939).

Пресові органи: «Народ» (1890—1895 і 1918), «Хлібороб» (1891—1895), «Громадський Голос» (1892—1939) та ін.

